

Llegir en família,
il·lustració d'Aitana Carrasco
(guaix sobre paper, 2005).

LA MEDIACIÓ LECTORA: UNA OPORTUNITAT D'APRENTATGE

Martina Fittipaldi

Universitat Autònoma de Barcelona

Si pensem al voltant de la mediació com un concepte que fem servir en el dia a dia, ens ve a la ment la idea d'un procés d'intervenció, de diàleg i de negociació entre tres persones com a mínim: les dues parts en confrontació i el mediador o mediatdora, les quals intenten establir un acord per resoldre una situació problemàtica.

En el cas de la mediació lectora, també es tracta d'un procés d'intervenció dialògica en el qual participen tres components: d'una banda hi ha els llibres, de l'altra els lectors com a destinataris de la mediació, i al mig trobem la figura del mediador, que és qui fa de pont entre els llibres i els lectors. Per consegüent, podem entendre el mediador com una persona que ...

- té com a funció acompanyar i orientar els lectors en el seu procés d'accés i d'interpretació d'una obra, des de la convicció que la lectura del text val el temps i l'esforç cognitiu que requereix aquest procés.

La mediació és, per tant, un procés d'invitació i d'acompanyament a la lectura amb una finalitat doble: en primer lloc, vol ajudar a establir hàbits lectors i a ampliar el bagatge de lectures que tenen els lectors, i en segon lloc, busca contribuir al desenvolupament d'interpretacions cada vegada més afinades i aprofundides del que anem llegint. Aquest doble objectiu, que està a la base de l'educació literària, pot sintetitzar-se en la idea que les persones puguin aconseguir llegir més i també llegir «millor» els textos.

Però aquí hem de distingir entre els conceptes de mediació i d'animació lectora, perquè, mentre que la mediació es distingeix pel seu caràcter processual, per la seva planificació a mitjà o llarg termini i per la seva continuïtat en el temps per aconseguir el doble objectiu indicat més amunt, l'animació lectora, en canvi, busca plantejar activitats puntuals per apropar els llibres o la lectura en general als lectors, però no pretén anar més enllà per oferir-los una orientació clara o estratègies concretes per fer avançar la interpretació d'aquests textos. Una activitat d'animació a la lectura pot ser, per exemple, la presentació d'un llibre o una exposició puntual sobre algun autor: fem un espectacle per convidar a llegir l'obra o l'escriptor en qüestió, però no compartim amb els lectors les seves troballes i els inconvenients experimentats en el procés de lectura.

A diferència de l'animació lectora, la mediació no es limita a oferir una trobada concreta o un accés gustós als llibres a partir d'activitats moltes vegades de caràcter lúdic (com per exemple pintar els personatges del llibre o fer un ninot o una titella del protagonista), sinó que intenta anar més enllà per consolidar la formació del lector, a partir de la planificació d'instàncies de lectura, de l'establiment d'itineraris que possibilitin acompanyar els lectors en els seus dubtes, interrogants o sorpreses sobre les obres, i de l'oferiment d'ajudes per fer-los avançar en el domini de les estratègies de lectura i en la seva participació en l'àmbit cultural.

Veiem així que la mediació té, a més a més, una dimensió participativa: és una experiència social perquè es construeix sobre la base del diàleg, de la interrelació entre les persones i els textos en un context determinat. I encara que les pràctiques de mediació depenen de l'objectiu a aconseguir, així com del perfil del mediador i del seu context d'actuació concret, n'hi ha algunes que, d'acord amb els estudis di-

dàctics (Colomer, 2002; Fittipaldi i Munita, 2019; Munita, 2022), han mostrat la seva potencialitat en l'àmbit educatiu. Entre elles podem subratllar la lectura en veu alta, la conversa literària i la lectura guiada d'obres completes, que possibiliten la construc-

“ El mediador
té com a funció
acompanyar i orientar
els lectors en el procés
d'accés i d'interpretació
d'una obra ”

ció d'una interpretació negociada, acordada entre les persones de manera progressiva i exploratòria. També podem destacar la realització d'activitats d'escriptura que ajudin en la construcció personal i socialitzada de la interpretació, com ara els diaris de lectura.

A partir del que hem anat desplegant, veiem que la mediació és una tasca fonamental per a la promoció de la lectura en la societat. Per això, cal incidir en la formació de mediadors que puguin sentir-se capços de seleccionar lectures desafiantes per als lectors, que sàpiguen establir corpus i itineraris de lectura, així com prendre decisions estratègiques per abordar les obres; en definitiva, mediadors que puguin generar dispositius d'acompanyament enriquidors per a la formació dels lectors compromesos amb la lectura i la cultura. •

Per aprendre'n més:

COLOMER, T. (2002). El papel de la mediación en la formación de lectores. A T. Colomer, E. Ferreiro, F. Garrido. *Lecturas sobre lecturas*. Consejo Nacional para la Cultura y las Artes.

FITTIPALDI, M., i MUNITA, F. (2019). El mapa i la brúixola: reflexions al voltant del paper del docent com a recomanador i prescriptor de lectures. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, 42 (juny). <https://dx.doi.org/10.1344/BiD2019.42.8> [Consulta: 19-09-2023].

MUNITA, F. (2022). *Yo, mediador(a). Mediación y formación de lectores*. Octaedro.